

Dr hab. Katarzyna Przybyłowicz, prof. UWM
Katedra Żywienia Człowieka
Wydział Nauki o Żywności
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
10-718 Olsztyn, ul. Słoneczna 45f
e-mail: katarzyna.przybylowicz@uwm.edu.pl

Olsztyn, 2023-08-25

Recenzja rozprawy doktorskiej
mgr inż. Natalii Jolanty Przeździeckiej-Czyżewskiej
pod tytułem: „**Postrzeganie przez konsumentów oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych**
na etykietach produktów spożywczych „
wykonanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Ireny Ozimek
i promotora pomocniczego dr Julity Szlachciuk
w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Podstawa wykonania recenzji i przedmiot recenzji:

Recenzja została wykonana w oparciu o uchwałę Rady Dyscypliny Technologia Żywności i Żywienia SGGW w Warszawie w związku z postępowaniem wszczętym celem nadania stopnia naukowego doktora Pani mgr inż. Natalii Przeździeckiej-Czyżewskiej przekazaną pismem Pani prof. dr hab. Krystyny Gutkowskiej, Przewodniczącej Rady Dyscypliny Technologia Żywności i Żywienia SGGW w Warszawie, z dnia 21 lipca 2023 r.. Recenzja uwzględnia wymogi Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 roku (opublikowanej w DZ. U. Nr 65. poz. 595 z późniejszymi zmianami).

Uzasadnienie wyboru tematu rozprawy doktorskiej i oryginalności problemu badawczego

Sposób odżywiania należy do najważniejszych zachowań zdrowotnych. Jest jednym z modyfikowalnych czynników ryzyka wielu chorób. Składniki pożywienia wpływają między innymi na stężenie cholesterolu we krwi, ciśnienie tętnicze, masę ciała, stężenie glukozy. Złe nawyki żywieniowe są jednym z głównych czynników rozwoju różnych rodzajów niezakaźnych chorób

przewlekłych u człowieka. W ciągu ostatnich lat odsetek dorosłych cierpiących na otyłość w Polsce systematycznie rośnie. Eksperci szacują, że w 2025 roku otyłych będzie już 26 proc. kobiet i 30 proc. mężczyzn. Nadmierna masa ciała jest przyczyną takich problemów zdrowotnych jak cukrzyca, nadciśnienie, nowotwory czy depresja. Zatrzymanie tego trendu jest koniecznością i wymaga szeregu działań profilaktycznych/lecniczych gdzie priorytetowe jak kształtowanie prawidłowego odżywiania. Mając na uwadze, jak wiele niekorzystnych cech charakteryzuje dietę Polaków, niezwykle ważne jest podjęcie kompleksowych działań w celu zmiany tej sytuacji. Wszystkie podjęte działania ze strony różnych organizacji i instytucji publicznych powinny być ukierunkowane przede wszystkim na zmianę postaw żywieniowych poprzez dokonywanie świadomych wyborów żywieniowych. Współczesny konsument musi być konsumentem świadomym. Oświadczenia żywieniowe i zdrowotne produktów spożywczych i żywności są ważnym narzędziem, które może być wykorzystane do dostarczenia informacji, umożliwiającej konsumentom dokonanie racjonalnego wyboru przy zakupie żywności, kształtowania zachowań żywieniowych a w konsekwencji prowadzić do zmniejszenia ryzyka rozwoju chorób.

Zaprojektowane założenia pracy Pani mgr inż. Natalii Jolanty Przeździeckiej-Czyżewskiej wpisują się w ten nurt badawczy i pozwoliły na sformułowanie ważnych spostrzeżeń i wniosków, które mogą być wykorzystane w naukowej dyskusji, projektowaniu przyszłych badań, a przede wszystkim mają duże znaczenie aplikacyjne w poprawie jakości życia a w konsekwencji stanu zdrowia populacji polskiej. Mając na uwadze znaczenie tematu badawczego uważam, że praca dostarcza nowej wiedzy w zakresie tego tematu, co pozwala Recenzentowi na stwierdzenie, że Autorka potrafi projektować badania naukowe i wykorzystać najnowsze osiągnięcia nauki w celu rozwiązania problemu badawczego o bardzo dużym znaczeniu aplikacyjnym. Z tego względu bardzo pozytywnie oceniam wartość naukową i możliwości aplikacyjne ocenianej rozprawy doktorskiej.

Ogólna charakterystyka i ocena formalna pracy

Przedstawiona do recenzji praca jest opracowaniem liczącym 294 stron maszynopisu, łącznie ze spisem piśmiennictwa i aneksem. Praca ma układ klasyczny i składa się z VI rozdziałów obejmujących m.in.: wprowadzenie przedstawiające stan wiedzy w dziedzinie podejmowanych badań, cel i zakres pracy, materiał i metody, wyniki badań własnych i dyskusję, podsumowanie i wnioski, piśmiennictwo oraz streszczenie w języku polskim i angielskim. Rezultaty badań zaprezentowano w 72 tabelach i na 14 wykresach. Poszczególne rozdziały pracy układają się w logiczną całość. W pracy zacytowano 222 publikacje literaturowe. Proporcje poszczególnych części pracy są prawidłowe, a uzyskane wyniki zinterpretowano i przedyskutowano poprawnie. Od strony formalnej praca nie budzi zastrzeżeń.

Ocena merytoryczna rozprawy doktorskiej

Wybór problemu badawczego recenzowanej pracy doktorskiej Pani **mgr inż. Natalii Jolanty Przeździeckiej-Czyżewskiej** jest w pełni uzasadniony mając na uwadze ograniczoną ilość badań naukowych w tym zakresie.

Tytuł pracy koresponduje z wyznaczonym celem i treścią rozprawy.

Wstęp stanowi bardzo dobre wprowadzenie do zaplanowanych badań, nakreślając najważniejsze kwestie związane z tematem pracy. W rozdziale tym m.in.: Autorka przedstawia ramy regulacyjne stosowania oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych, postrzeganie przez konsumentów informacji umieszczanych na etykietach produktów żywnościowych, co jest doskonałym wprowadzeniem do dalszej części pracy. Omówienie dotyczące tych zagadnień jest podsumowaniem aktualnych wyników badań naukowych, które zostały opublikowane w czasopismach naukowych o wysokim wskaźniku wpływu.

Podsumowując stwierdzam, iż Doktorantka dokonując opisu dotychczasowego stanu wiedzy uzasadniła potrzebę podjęcia niniejszych badań w sposób wyczerpujący.

Cel pracy. Zasadniczym celem pracy było określenie sposobu postrzegania przez konsumentów oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych umieszczanych na etykietach produktów spożywczych. Dodatkowo do zrealizowania celu głównego Doktorantka określiła zakres pracy i sformułowała 3 hipotezy badawcze, co sprecyzowało zakres prowadzonych badań jasno łącząc elementy poznawcze z aplikacyjnymi i nie pozostawia wątpliwości, czego czytelnik może oczekiwać na kolejnych stronach opracowania.

Materiał i metody. Metodologia badań została opisana w sposób dokładny przedstawiając charakterystykę materiału do badań wtórnych i pierwotnych. Omówienie dotyczące organizacji badań wskazuje na bardzo dobrze zaprojektowane badanie a zamieszczenie schematu prac badawczych bardzo zwiększa czytelność pracy. Metodologia badań nie budzi zastrzeżeń została dobrana prawidłowo pozwalając na uzyskanie odpowiedzi na cel pracy i weryfikację postawionych hipotez badawczych. Zaletą pracy jest sposób w jaki przeprowadzono badanie statystyczne, w którym wykorzystano wiele różnych, dobrze dobranych i wzajemnie się uzupełniających metod statystycznych. Wymienione techniki statystyczne zastosowano w dwojaki sposób do opisanie wyników i oceny ich współzależności. Dzięki temu uzyskano wielowymiarowe możliwości interpretacyjne uzyskanych wyników także w aspekcie aplikacyjnym, co ma bardzo duże znaczenie przy tak ważnym temacie badawczym.

W rozdziale wyniki i dyskusja układ i sekwencja następujących po sobie przedstawianych rezultatów jest logiczna i zgodna z postawionymi pytaniami badawczymi. Na podkreślenie zasługuje dość duża ilość przeprowadzonych analiz, co wymagało dużego zaangażowania i dobrej organizacji prowadzonych badań. Pomimo dużej ilości danych udało się to przedstawić w sposób czytelny i

staranny. Czytając tą część pracy chcę podkreślić umiejętność Doktorantki do prawidłowego prezentowania, opisanie i analizowania statystycznego w toku badań wyników oraz szczególnie trud analizowania tak dużej ilości danych. Dyskusja dobrze dokumentuje posiadaną przez Autorkę pracy znajomość aktów prawnych regulujących zagadnienia dotyczące oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych oraz dokonań innych autorów w poruszanej przez siebie problematyce badawczej. Ostatecznie przygotowaną rozprawę doktorską kończy **podsumowanie i wnioski**, które są sformułowane prawidłowo oraz odnoszą się do uzyskanych wyników badań. Uzyskane wyniki badań pozwoliły na weryfikację postawionych hipotez badawczych. Chciałabym podkreślić że Doktorantka zrealizowała cel pracy i zweryfikowała postawione hipotezy badawcze w sposób prawidłowy.

Odnosząc się do przeprowadzonych przez Doktorantkę badań własnych, podczas publicznej obrony pracy doktorskiej prosiłabym o ustosunkowanie się do poniższych kwestii:

- Czy na podstawie przeprowadzonych badań można wskazać nowe dodatkowe informacje jakie powinny być zawarte w oświadczeniach żywieniowych i zdrowotnych w przyszłości, które byłyby przydatne dla konsumenta przy wyborze produktów spożywczych – jakich ewentualnie zagrożeń, chorób powinny dotyczyć?
- Jakim zdaniem Doktorantki powinny być podjęte działania edukacyjne wśród społeczeństwa dotyczące informacji o możliwościach i przydatności oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych w utrzymaniu/leczeniu stanu zdrowia organizmu człowieka?
- Czy Autorka ma już wizję następnego projektu? Jeśli tak, to proszę o odpowiedź jakie dodatkowe czynniki zostały by uwzględnione w badaniu?

Ocena wykorzystanego piśmiennictwa: W dysertacji wykorzystano 222 pozycje literaturowe. Zamieszczona w pracy bibliografia jest bardzo dobrze dobrana. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Doktorantka zacytowała prace z ostatnich lat mające kluczowe znaczenie w analizowanym obszarze badawczym.

Podsumowanie i wniosek końcowy

Przedstawiona do recenzji praca doktorska Pani mgr inż. Natalii Jolanty Przeździeckiej-Czyżewskiej wpisuje się w nurt badań nad uwarunkowaniami sposobu żywienia w relacji do stanu zdrowia społeczeństwa i możliwości oddziaływania na stan zdrowia w różnych grupach wiekowych populacji polskiej. Podjęty problem badawczy ma bardzo duże znaczenie w wymiarze poznawczym i aplikacyjnym. Ten obszar wiedzy wymaga wnikliwych badań i poszukiwania metod dostarczenia jak najbardziej wiarygodnych informacji pomocnych konsumentom w dokonywaniu racjonalnych wyborów żywieniowych w kontekście aktualnych regulacji prawnych. Reasumując uważam, że przedstawiona do recenzji praca doktorska oraz uzyskane wyniki, przez Doktorantkę mają ważne znaczenie, duży potencjał eksploracyjny i mogą mieć realne zastosowanie w praktyce.

Wniosek końcowy

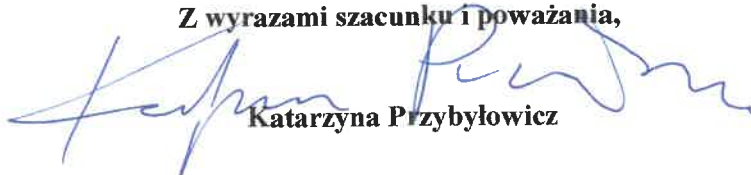
Przedstawiona rozprawa doktorska Pani **mgr inż. Natalii Jolanty Przeździeckiej-Czyżewskiej** pod tytułem **„Postrzeganie przez konsumentów oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych na etykietach produktów spożywczych„**, wykonanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Ireny Ozimek i promotora pomocniczego dr Julity Szlachciuk, wpisuje się w nurt badań nad żywieniowymi uwarunkowaniami zdrowia w populacji polskiej. Podjęty problem badawczy ma znaczenie w wymiarze poznawczym i aplikacyjnym i dotyczy bardzo ważnego zagadnienia.

Stwierdzam, że praca doktorska jest napisana w sposób prawidłowy, zgodnie z wymogami określonymi w art.13. ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2014 r. poz.1383, z późn. zm). Jest to opracowanie oryginalne i unikatowe wskazujące na konieczność dalszego prowadzenia badań w tym istotnym temacie. Autorka przygotowując pracę wykazała się wielką umiejętnością krytycznego myślenia oraz dobrą znajomością tematu badawczego i umiejętnością interpretowania uzyskanych wyników.

Powyższe stwierdzenie upoważnia mnie do przedłożenia Wysokiej Radzie Dyscypliny Technologii Żywności i Żywnienia SGGW w Warszawie wniosku o przyjęcie pracy doktorskiej pt.: **„Postrzeganie przez konsumentów oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych na etykietach produktów spożywczych”** oraz o dopuszczenie jej Autorki mgr inż. Natalii Jolanty Przeździeckiej-Czyżewskiej do publicznej obrony.

Dodatkowo wnioskuję o wyróżnienie rozprawy doktorskiej podkreślając wieloaspektowe podejście do analizowanej problematyki badawczej o wysokiej wartości merytorycznej oraz potencjalne znaczenie aplikacyjne, co jest dodatkowym miernikiem wartości pracy poznawczej.

Z wyrazami szacunku i poważania,

Katarzyna Przybyłowicz